

Sem proti medijskemu sojenju

**Dr. ŠIME IVANJKO, pravnik, častni konzul
Hrvaške**

JASNA SNEŽIČ

Z dr. Šimetom Ivanjkom, profesorjem, teoretikom zavarovalniškega in stečajnega prava, pa blogerjem in piscem aforizmov, smo se o študiju prava, vlogi pravnika in pravu nasploh, pogovarjali v njegovem kabinetu na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru.

Petdeset let poučevanja prava v Mariboru zaznamujete v teh dneh na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru. Potem ko je bila pred pol stoletja ustanovljena višja pravna šola (VPŠ) - v visoko je bila preoblikovana trideset let pozneje, fakulteta pa je od leta 1993 -, ste kot izredni študent tretje generacije vstopili v njene prostore. Danes ste njen učitelj z najdaljšim stažem in povabili so vas, da ob jubileju v publikaciji orišete razvoj študija prava na tej instituciji. Ob katerem mejniku, dogodku ste naredili premor in s zamislili?

“Če se vrnem v prvih deset, mogoče petnajst let, ne morem mimo velike skrbi: študentom ponuditi čim več zanje koristnih in uporabnih znanj v neposredni praksi. To skrb in tisti čas je zaznamoval nenehen boj z okoljem, ki je vedno znova dvomilo o tem, ali je višja pravna šola družbeno potrebna in ali daje dovolj. Ta dva momenta sta me ko učitelja tedaj močno spremljala: skušal sem zadovoljiti svoji veliki želji biti dober učitelj, hkrati pa sem si prizadeval, da bi bila VPŠ integrirana v to okolje; da bi se razvijala ne zgolj v pravno šolo, ampak da bi koristila tudi širši družbi. Tretji moment je bila težnja učiteljev, da se za to delo kar najbolje usposobimo.“

Drugače kot mariborska ekonomija se je moralo pravo stalno

dokazovati, potrjevati in upravičevati svoj obstoj.

“V prvih dvajsetih letih nedvomno.

A diplomante višje pravne šole, ki je imela več izrednih študentov kot rednih, je takrat cvetoče gospodarstvo v Mariboru potrebovalo. Ljubljanska Pravna fakulteta je namreč izobraževala za pravosodje, mariborska VPŠ pa t. i. male pravnike za gospodarstvo.

“Da, Pravna fakulteta v Ljubljani je že bila profilirana in povezana s takratno politično strukturo. Ugotovili smo, da je gospodarstvo prazen prostor, ki je v bistvu potreboval tudi prvostopenjske pravnike. Samoupravna regulativa ki smo jo morali ustvarjati v takratnih organizacijah združenega dela, je bila tista, ki so jo morali zaposleni sami oblikovati. In razumljivo, pri tem je bilo pravno

znanje potrebno. V 70. letih smo prvi v tedanji Jugoslaviji uvedli predmet nomotehnika in moj učni pripomoček o metodah izdelave pravnih predpisov, ki je bil prvi na tem področju.

Z VPŠ smo odgovorili na potrebo družbe. A hkrati smo se zavedali dejstva, da vsebine, ki smo jih posredovali študentom, niso več zadostne; pravnik v gospodarstvu je vse bolj potreboval široko, poglobljeno pravno znanje, zlasti iz mednarodnega prava. Mariborska podjetja, denimo TAM, Metalna ..., so bila namreč v tistem obdobju močno vpeta v mednarodne gospodarske tokove in ogromno opravka smo imeli s pravnimi problemi v stiku s tujimi pravnimi sistemi.“

Resno ste se spogledovali z idejo prehoda na visokošolski študij. A trije neuspeli poskusi preoblikovanja višje pravne šole v visoko so se zvrstili. Očitno je bilo tistim, ki

so imeli v rokah škarje in platno, samo po sebi umevno, da sta pravo in medicina možna le v Ljubljani, češ druga okolja za ti dve vedi niso zrela.

“Res je. Razvoj popolnoma nove institucije v okolju, ki ni bilo v osnovi naravnano k razvijanju znanosti - Maribor je bil delavsko mesto -, je bil temeljni problem. Vse je bilo skoncentrirano v Ljubljani in naše samorastništvo ni šlo v ta koncept. A formalno preoblikovanje VPŠ v visoko šolo oziroma fakulteto je bilo nujno in ob četrtem poskusu smo bili uspešni.“

Ker?

“... so dozoreli določeni kadrovske pogoji in sočasno je osamosvojitve Slovenije vplivala na to, da je bilo več svobode, možnosti in tudi Maribor se je zavedal koristi visokošolskega študija prava. Nenazadnje je dobrodošla tudi konkurenca v izobraževanju prava.“

Da pa nismo v Mariboru potrebovali le pravnikov v gospodarstvu, ampak tudi odvetnike, so najbolj zgovorne številke: če jih je bilo tik pred 2. svetovno vojno 118, med njimi 70 odvetnikov, 12 notarjev in 36 odvetniških pripravnikov, jih je bilo v šestdesetih le še 29, med njimi 27 odvetnikov in dva odvetniška pripravnika. Danes je na območju Maribora 127 odvetnikov in 9 notarjev. Kako naj si razložimo ta razmerja? Zgolj s tem, da je bil odvetnik v različnih družbenih razmerah bolj ali manj zaželen?

“Pri tem velja posebej poudariti odnos politične oblasti oziroma sistema do prava po letu 1945. Znane so pobude po ukinitvi ljubljanske Pravne fakultete. Takoj po vojni se je govorilo, da ni potrebna. Tudi zamisel je bila, da bi bili sodniki posamezniki iz prakse, to je ljudje, ki

nimajo pravnega znanja, ampak se ukvarjajo z ideologijo, družbenimi odnosi. Še kot študent na Višji pravni šoli se spominjam predavanja predsednika ormoškega občinskega sodišča, ki nikoli ni bil pravnik. V povojnem obdobju je bil pravni poklic, zlasti odvetništvo, nujno zlo. Notarji so bili ukinjeni. Razumeti moramo, da je bila tedaj nad vsem, tudi pravom, politična ideologija.“

In Dachavski procesi so bili vzorec za sojenje?

“Da, za takratno sojenje zagotovo. Saj se ve, kako se je sodilo in kdo je sodil v tistem senatu. Vrsto sodb imamo iz tistih časov, v katerih so sodili laiki. To nas je spremljalo, in ko sem začel študirati pravo, sem poslušal, kako konec stoletja pravniki sploh ne bodo več potrebni. V 21. stoletju naj bi sploh bili ljudje tako dobri, da kazenskega prava ne bo več. Današnja klima in odnos do prava ter pravnikov primerjati z obdobjem po 2. svetovni vojni, v petdesetih ... ni mogoče. Znana je Titova izjava, da se sodniki ne smejo držati zakona kot pijanec plota.“

Kako se na takšno pravo vpiše tedanji študent filozofije, kar ste bili, preden ste postali študent VPŠ v Mariboru?

“Tedaj prava nisem poznal, na pravo sem se vpisal po naključju. Med študijem sem šel v vojsko in se po dveh letih iz nje vrnil februarja 1962, sredi študijskega leta. Prosti čas sem izkoristil za obisk brata v Mariboru, prepričan, da se jeseni vrnem in nadaljujem s filozofijo. A našel sem začasno delo telefonista v zavarovalnici in kot izredni študent sem se vpisal na VPŠ. Na zavarovalnici so sicer najprej hoteli, da se vpišem na ekonomijo, a ker sem znal latinščino, se mi je zdelo pravo bolj primerno.“

Vpisali ste se na pravo, ne da bi razmišljali o svojih danostih za poklic pravnika. Napis na marmornih ploščah na pročelju pravne fakultete iz leta 1896

med drugim govori o tem, da naj se v študirajoči mladini utrjuje prirojena nadarjenost. Je mogoče govoriti o nadarjenosti za pravo? >>

“Ne verjamem, da obstaja nadarjenost za pravniški poklic. Res pa je, da ta poklic zahteva memoriranje, široko znanje, zainteresiranost za človeka in za družbene odnose ter razumsko logiko. Nas pravnike zelo moti sedanji način ustvarjanja prava, ki je tehnično zahtevno, se oddaljuje od človeka in preprosti ljudje zakonov niti prebrati ne znajo oziroma jih ne razumejo. Želeli bi, da je pravo preprosto in razumljivo. Pravniški poklic sicer ima določena pravila, vendar ta temeljijo vedno na logiki in zdravorazumskem pojmovanju odnosov med ljudmi. Potem pa pride oblast, ki lahko ima neke druge cilje, temelji na ideologiji, kot je socializem, ali na nacionalnem občutku ali tradiciji, bodoči viziji ali na religiji. In pravo je na neki način prisiljeno izvrševati cilje, ki jih ta podlaga postavlja. Pravo je namreč instrument, s katerim oblast dosega svoje cilje. Avtonomno je zgolj v načinu delovanja, ne pa pri opredeljevanju ciljev. Pravniki smo dejansko služabniki oziroma uslužbenci politike, ki na podlagi ideologije, religije, tradicije, nacionalizma opredeljuje svoje cilje. V tem smislu imajo pravniki določeno avtonomijo le pri načinu dela, kar pa želijo pred ostalimi nekako skriti. Politika, ki je nosilec in opredeljuje cilje, pa se spušča tudi v avtonomno delovanje prava kot metode. In tu imamo težave. V bivši skupni državi je ideologija vedno povedala, kako moramo napisati, kako uporabiti samoupravne izraze. Drugod to določi religija ali tradicija. V tem smislu smo pravniki podrejeni, nismo poklicani, da določamo cilje. S tem da smo na slednje vselej zelo pozorni in kritični.“

Dekan PF UM dr. Rajko Knez je ob jubileju izrazil željo, da fakulteta oblikuje diplomanta, ustrezajočega Radbruchovi definiciji, po kateri gre za zrelo osebo, kreativno pri uporabi prava. V čem je kreativnost in mogoče tudi fleksibilnost pravnika?

“Oboje je pri pravniškem delu nujno. Kreativnost je v tem, da

pravnik v tekstu zakona prepozna, kaj je imel zakonodajalec v mislih. Zato smo razvili na področju prava posebno metodo teleološke razlage, pri kateri poskušamo ugotoviti cilje zakonodajalca, da lahko potem rečemo, kako zakon

deluje v konkretni situaciji. Ta cilj mora pravnik poznati. A težava je, ker je cilj pogosto zamegljen - ali z ideologijo, religijo, nacionalizmom ... Nadalje je kreativnost pravnika v tem, kako uporabiti neko splošno normo, ki se nanaša na tisoče primerov, na konkreten segment življenja; jo konkretizirati in upoštevati, kaj ima skupnega z dejanskim stanjem oziroma konkretno življenjsko situacijo. V zakonu namreč pravnik nikoli ne bo našel rešitve. Tisoče različnih situacij je, zakon pa je napisan na splošno situacijo. Pravnik mora ugotoviti, ali določena situacija sodi v to normo ali ne. Tretji pomemben vidik pravnikove kreativnosti je v sposobnosti povezovanja. V procesu odločanja je treba priti do rezultata. Zato mora pravnik poznati ogromno področij, zlasti medčloveške odnose. Skratka, imeti mora široko znanje. Vzemiva primer prometne nesreče: ne morem soditi, kdo je kriv oziroma odgovoren, če ne poznam lastnosti voznika, motorja, prometnih predpisov in mnogo drugega.“

In fleksibilnost v pravu?

“Fleksibilnost pravnega razumevanja je v tem, da poskuša biti pravnik prilagodljiv situaciji. Pogovor med dvema človekoma ima lahko različen pravni pomen, odvisno od tega, kje je nastal, kdaj, v kakšni situaciji, s kakšnim načinom izražanja ... Fleksibilnost je tudi v tem, da pravnik ne bere pravne norme po črki zakona, ampak si jo razloži po smislu njene vsebine.“

Pravo je več kot pravo, je naslov vaše knjige aforizmov. Menda pripravljate že njeno nadaljevanje. V predgovoru k prvi ste zapisali, da odkar ste se pred 45 leti prvič srečali s pravom kot izredni študent na VPŠ, sta vam pravo in pravniški poklic osnovna življenjska preokupacija. “Zame je nedvomno pravo način in filozofija življenja, je moje delo, odnos do ljudi.“

Kako bi opisali to filozofijo življenja?

“Gre za to, da sem s pravom lahko v službi človeka, da z njim pomagam ljudem. Malo je ljudi oziroma pravnikov, ki živijo s tem motom. Pri tem seveda strogo ločim pojem pravnika in pojem odvetnika, kar je povezano s tem, da me odvetništvo nikoli ni privlačilo. Pravniki je namreč nekdo, ki s pravom in njegovo uporabo dela vedno dobro in pravično, semper aequum et bonum. Odvetnik pa pravo koristi, da bi svojemu klientu pomagal pred sodnikom zavzeti čim boljši položaj v postopku, ki je tudi igra pod natančno določenimi pravili. To pomeni, da je pri pravniku cilj splošno dobro, pri odvetniku pa je cilj to uporabiti za zmago svojega klienta proti nasprotniku. Da ta zmaga ni vedno na vrhuncu človečnosti, medsebojnega spoštovanja, je razumljivo, kajti odvetnik ne more biti za nasprotnika ‘dober’, saj ščiti interese svojega klienta. V tem smislu je zame vloga pravnika čudovita stvar in vesel sem, da jo, kolikor je mogoče, poskušam v življenju uresničevati.”

A med vašimi iskricami najdemo, da je pravo poklic, s katerim lahko koristimo drugim le, če smo tudi dobri ljudje. Seveda vsi pravniki to niso. Imamo potemtakem tudi ne koristne pravnike, morda celo škodljive?

“Da, imamo jih, kajti pravo je mogoče zlorabiti. In ne zlorablajo ga samo pravniki, ampak tudi nosilci oblasti. Imamo celo zlorabo pravosodja, denimo v montiranih povojnih političnih sodnih procesih.”

Najbrž pa to ni bil edini primer; do prava v samostojni Sloveniji ste skrajno kritični v svojem prvem blogu, v katerem ste se odzvali na besede pesnika Toneta Pavčka, ki je februarja letos na kulturnem plenumu dejal, da smo “zapacali, umazali, ponemarili otroštvo države ...” Vi ste dodali, da so otroštvo države zapacali tudi pravniki. Ste lahko konkretni?

“Brez pravnikov država ni sprejela predpisov o izbrisanih fizičnih in pravnih osebah ter vrsto zakonov presenečenja. Soodgovorni smo za posledice sprejemanja in spoštovanja škodljivih, neustavnih predpisov in sodb. Zakaj mora Ustavno

sodišče vedno znova popravljati zakonodajne pravnike, se velja vprašati. Zlorabljanje prava je bilo prisotno v zgodovini, je danes in bo tudi v bodoče. Pravniki pa smo tisti, ki moramo na to opozarjati in se proti temu boriti.”

Zaradi slabega zdravnika lahko nekdo umre. Kaj pa zaradi slabega pravnika?

“Pravniki, ki ni dober človek, lahko s pravom naredi veliko škodo. Zato je nujno, da v pravniški poklic vstopajo široko razgledani posamezniki, ki so humanisti.”

Začeli ste pisati blog. Kako napredujete?

“To je tako: dokler sem bil predavatelj, sem med predavanji izkoristil lastno razmišljanje o določeni družbeni problematiki. Sedaj ko ne predavam več, je blog priložnost za to. A preveč sem zaposlen z drugim delom, da bi bil pri pisanju blogov reden. Čutil sem, da se pa na Pavčkovo razmišljanje moram odzvati.”

Zelo neprizanesljivi ste do pravnikov. Kaj vas pri njih moti?

“Moti me pasivnost pravniške stroke ob družbenopravno zelo pomembnih zadevah. Na nedavnih pravniških dnevih v Portorožu sem povedal, da pravniki ne zavzamejo pri ključnih zadevah svojega stališča. Nikoli nisem slišal, da bi se, denimo, kdo od organizirane institucije pravnikov oglasil in rekel: ta zakon, ta rešitev je sporna. Sodniki imajo v ustavi zapisano fantastično možnost - ob obravnavi konkretnega primera ugotoviti, da je neki zakon nepravilčen. V tem primeru lahko ustavijo postopek in vprašajo vrhovno ali ustavno sodišče za mnenje, ali je z zakonom vse v redu.”

Se je to že zgodilo v samostojni državi?

“Mislim, da le enkrat. Sedaj ko imamo možnost obrniti se s takšnim vprašanjem na evropsko sodišče, je to pot ubral eden od pokončnih mariborskih sodnikov.”

S čim povezuje to vdanost, pasivnost naših pravnikov?

“Ne vem, mogoče so takšni, ker se ne zavedajo avtonomnosti metode svojega dela. Poklicani so, da politiki povedo, ko nekaj ni v redu. Oglasiti bi se bili morali, ko je zakon več kot sto tisočem preko noči naložil, da morajo plačevati

obveznosti, za katere do trenutka uveljavitve zakona niso bili odgovorni po nobenem pravnem temelju, kot je na primer izbris družb iz sodnega registra in prenos dolgov na ustanovitelje. Tudi v zvezi s tem, zakaj nobeno sodišče ni spoštovalo zakonske določbe o likvidaciji družb v letu 1994 v skladu z zakonom o gospodarskih družbah in zakaj ni noben sodnik ali politik nikoli postavil vprašanja, zakaj sodišča tega ne spoštujejo.

Tudi to šele sedaj ugotavljamo, da so bili izbrisani velika napaka. Bil sem eden od prvih pravnikov, ki sem napisal članek o tem, kako je več kot sto tisoč ljudi ostalo brez premoženja, potem ko so sodišča izbrisala družbe iz sodnega registra in prenesla obveznosti na ustanovitelja. Takšne rešitve ne poznajo v nobeni državi. To je očitna zloraba prava.”

Pokončnost pravnikov skratka pogrešate.

“Res je, ne zgodi se, da bi pravniki zavzemali stališča in jih posredovali javnosti.”

Ali niso prav pravniški dnevi vsako leto v oktobru priložnost za to?

“So. In večkrat sem že predlagal, da pripravimo seznam nekaj vprašanj in naših odgovorov ter to sporočimo javnosti. Tako pa se vrtimo v diskusijah, ničesar pa ne zapišem. Mariborsko društvo pravnikov je pred leti kot prvo sporočilo javnosti pripombe na nekatere rešitve. Ne politično, ampak s pravnega vidika. In takšna stališča bi morala biti nekaj samoumevnega. Sem član Hrvaške akademije pravnih znanosti in pravkar dajem pobudo za ustanovitev takšne akademije tudi v Sloveniji.”

Kakšna bi bila njena vloga?

“V njej bi se združevali ugledni, vrhunski pravniki, ki bi kdaj pa kdaj stopili pred javnost in rekli: to je zloraba prava, nekaj, kar se v pravni državi ne bi smelo zgoditi. Hrvaška akademija svoje člane vedno vpraša za mnenje in nato vladi posreduje svoje stališče, češ to in to z vidika prava ni sprejemljivo.”

Glasi naših pravnikov pa v javnosti skoraj ne slišimo.

“Redko.”

Pa ste glede tega pesimist?

“Sem, kajti pravo je potisnjeno v vlogo služabnika politike. S tem ne mislim na sodnike, ampak na pravo kot tako.“

Vsakogar med nami se pravo dotika z zakonodajo. A ker se zakoni pogosto spreminjajo, na mnogih področjih vlada pravna nepredvidljivost. Kaj menite o tem?

“Bistvo dobrega pravnega sistema je v konstantnosti in trajnosti pravne ureditve. A prav zlizanost, nekakšna podrejenost prava političnim ciljem, ki jih politika

stalno spreminja, je razlog za tako pogosto spreminjanje zakonov. Pravo naj bi urejalo odnose med ljudmi, ne pa med ljudmi in stvarmi. Imamo ogromno predpisov, ki urejajo odnos denimo med človekom in naravo oziroma človekom in strojem. Politika pač želi imeti tudi to usklajenost. Nenehno spreminjanje je smrt za pravo, pravnike in pravosodje. Tanjši, kot je uradni list, bolj kakovostno je pravo. Podobno je pri pogodbah: napisana na sto straneh ni dobra. Tudi niso redki primeri, ko so sodbe prepisane zakoni, malo pa je razlage in kreativnega razmišljanja o tem, kaj piše v zakonu.“

Govorila sva o prepogostem spreminjanju zakonov. So mogoče tudi preveč luknjavi, da je lahko bilo toliko divjih privatizacij?

“To ni krivda prava oziroma lukenj v zakonu, kajti sam proces lastninjenja ni pravni proces. To skratka ni področje klasičnega prava. Privatizacija je bila enkratni dogodek v slovenski družbi. Pravna stroka je opozarjala na to in osebno sem napisal elaborat o tem, kako ne bi smeli zasnovati privatizacije. Tega si nisem jaz izmislil, ampak sem bil med 30 povabljenimi pravniki, filozofi, ekonomisti iz nekdanjih socialističnih držav v Berlinu, kjer so nas učili, kako je treba družbeno lastnino spremeniti v zasebno. Eno temeljnih načel je bilo: nikoli nič deliti, ampak morajo postati bodoči lastniki na podlagi klasičnih pravil legalne in legitimno pridobljene lastnine. Ker je ponudba tega premoženja ogromna, nakup pa majhen, je odnos med ponudbo in povpraševanjem neprimeren. A na to vpraša-

nje je odgovoril že Aristotel, ki je v ta odnos dal dimenzijo časa. Prodajati skozi določeno časovno obdobje je bil model, ki ga je izvedla Nemčija pri privatiziranju vzhodnonemškega gospodarstva. Ta svoja razmišljanja sem poslal tedanji agenciji za privatizacijo, kjer pa je moje pisanje menda romalo v koš. Če bi mi izvedli privatizacijo brez delitve, ampak z načinom prodaje premoženja z uporabo Aristotelove dimenzije časa, danes ne bi imeli tajkunov.“

Kaj je prodaja z uporabo časa?
“Vzemiva, da je danes kvadratni meter zemljišča vreden sto evrov.

Ko ga kupujem, je v pogodbi jasno zapisano, da če bo ta kvadratni meter čez tri leta na trgu vreden 150 evrov, bom doplačal vse, kar je več kot od 110 evrov. Tudi pri nas smo nekateri predlagali razmislek o takšni možnosti. A nihče nas ni upošteval. Še enkrat: lastninjenje ni klasično pravno področje. Doka za to je, da tudi nacionalizacije leta 1948 niso izvrševala sodišča, ampak občinske komisije. Enako leta 1991 niso vračala premoženja sodišča, razen če so nastali spori, ampak upravni organi. Izvršilna veja oblasti in ne pravosodje je to izpeljevala. Na pravniških dnevih leta 1991 sem pozval in zapisal: ‘Pravniki, bežite iz tega procesa.’“

Če niste bili uslišani pri privatizaciji, ste bili pri oblikovanju podjetništva. Gospodarske družbe na prehodu iz samoupravnih dogovorne ekonomije v tržno so vas zaposlovale v devetdesetih
“Pri oblikovanju gospodarskega, to pomeni statusnega prava, položaja gospodarskih subjektov, sem sodeloval aktivno pri nastajanju zakona o podjetjih iz leta 1988. Bil je abeceda podjetništva. Ni se nam izšlo, da bi pripravili dober zakon, smo pa z njim odprli pot nastanku novega sistema. Bil sem tudi član komisije, ko smo pripravljali zakon o gospodarskih družbah. A niti zakon o podjetjih niti zakon o gospodarskih družbah nista privatizacijska zakona. Sta pa bila uporabljena v procesu privatizacije.“

Zgolj uporabljena ali tudi zlorabljena?

“Res je, tudi zlorabljena sta bila. Toda zloraba ni posledica zakonov. Zlasti na drugem sem zelo

ponosen. Z njim smo spremenili sistem. A ljudje se niso spremenili. In v tem je ključen problem tranzicije, ko se je razmišljalo še po starem samoupravnem sistemu, delalo pa v okviru normativnega kapitalističnega sistema. In smo žal v isti situaciji kot v bivši skupni državi, ko sta bila ideologija in pravni sistem eno, realno življenje pa drugo. Čudili smo se, ko so nam evropski filozofi in sociologi pravili, da je potrebna dvojna doba, da se pozabi na socializem. 80 let bi po tej razlagi potrebovali za to, da ustvarimo družbo, ki bo brez usedlin socializma.“

Ste tudi teoretik stečajnega prava. Da je predvsem pravočasno treba v stečaj, je vaša znana maksima.

Se pri nas z njim čaka predolgo?

“Na nemškem Max Planckovem inštitutu sem se udeležil izobraževanja za insolventno pravo in od tam ideja, da je treba v vsakem podjetju, tudi v slabem, najti neko živo celico in jo dati v drugačni obliki v drugo okolje, da se razvija. Ta živa celica pomeni nekaj ljudi, znanje, organizacijo, nekaj poslovnih partnerjev. To v stečajni masi nima nobene vrednosti, zato je to treba usposobiti pred stečajem, matico pa kaže pustiti v stečajni masi. A to ne pomeni, da bodo upniki oškodovani, kajti ta zdrava celica je vrednostno v stečajni masi in upniki se iz te celice, ki raste, napajajo. Tega pri nas niso hoteli razumeti. Še več, obtožili so me, da uničujem slovensko gospodarstvo. Zdaj pa to odkrivajo pod imenom programirani stečaj oziroma ohranitev zdravih jeder.“

Ko se je obtožbi pridružila še Sova z obtožbo tajnega agenta, ste zahtevali javno opravičilo. Prvi in edini ste, ki se vam je država javno opravičila.

“Tako je. In šele po tej peripetiji sem izvedel, da se je proti meni vodil tajni postopek Sove. Pa nisem toliko vesel, ker se je država opravičila meni, ampak predvsem zato, ker je zmagalo pravo. Z njim sem se boril in država je bila v tem postopku dovolj pokončna, da je priznala pravo. Slovenija je to zmogla.“

Pravnik, profesor, častni konzul Hrvaške, sedem let zapored uvrščen med deset najbolj vplivnih pravnikov. Vaš je aforizem, kako je pravnik

pogosto podoben Frankensteinu, v resnici pa ima dušo Gandija. Ljudje, ki vas poznajo, pravijo, da imate dušo slednjega.

“Sem preprost človek, izhajam iz siromašne katoliške zagorske družine. Presune me, ko dnevno dobivam vprašanja ljudi iz podjetij, ki gredo v stečaj, kaj naj naredijo. Rad pomagam z nasvetom.”

Tudi medijem, glede na to, da ste pred leti ustanovili Društvo za medijsko kulturo, ki pa ni nikoli prav zaživelo? Kakšna je vaša ocena medijske kulture?

“Zelo slaba je, s tem da ne mislim, da so slabi novinarji, ampak je slaba kultura ljudi, ki medije spremljajo. Omenili ste društvo, ki smo ga ustanovili, da bi z novinarji sodelovali. Veliko skupnega

imamo na mejnih področjih. A nismo uspeli, kot denimo z medicinci, s katerimi se že skoraj 20 let pogovarjamo o skupnih problemih v okviru Mariborskih razgovorov. Novinarji preveč posegata v človeške odnose, nekateri se vedejo kot razsodniki. Sem proti medijskemu sojenju. Novinarji pravite, da morate obveščati javnost. A te nikoli ne vprašate, kaj pričakuje od vas. Komu koristi objava polnega imena in priimka v črni kroniki? Na zahodu fotoreporter ne sme

vstopiti v sodno dvorano, mi pa objavljamo dogajanje in posnetke iz sodnih dvoran.”

Kakšen pa je sicer vaš pogled na bolonjo?

“Bolonja je koncept bolj splošnega študija na prvi stopnji in bolj specializiranega na drugi. Ključen pa je učitelj. On je nosilec določene pravne discipline in študenti gredo za njim. Mobilnost študentov je dejansko namenjena temu, da gredo od profesorja do profesorja in ne od institucije do institucije, da bi slišali vrhunsko pravno znanje. In imam vtis, da še vedno pojmujejo izobraževanje - naj bo srednje ali tisto na univerzi - kot nekaj, s čimer moramo usposobiti posameznika za delo. Takšne teze ne sprejemam, kajti znanje je dobrina, ki je namenjena posamezniku, da z njo postane bogat. Bogat v smislu osebnega razvoja. Izobraževanja nikakor ne smemo razumeti kot sredstva, s katerim bo država dosegala neke cilje. To je samoupravna ideja izobraziti človeka za to, da bo delal, delal in zgolj delal. Sam verjamem, da je vsako izobraževanje namenjeno posamezniku, da se polno razvije v kreativnega človeka v družbi. Kje bo uporabil svoje specialno znanje, da bo zaslužil tudi denar, pa je njegova stvar. To je bil tudi temeljni koncept bolonje: osvoboditi

ti izobraževanje, dati posamezniku možnost izbire. Pravniki bi moral imeti ogromno znanja in biti hkrati sposoben svojo eksistenco sam reševati, ne pa da pričakuje pomoč države. Ker pa so bili pravniki vedno del države, in ona je skrbela zanje, saj je to edini poklic, ki ima od vekomaj državni izpit, je to težko pričakovati. In to je tisto, kar pravnike instrumentalizira. Vsaka država pa želi imeti poslušne pravnike, kakršen pa pravnik ne sme biti.” ■

Pravnik,
ki ni dober
človek, lahko
s pravom naredi
veliko škodo

Pravnike nas zelo
moti sedanji način
ustvarjanja prava,
ki se oddaljuje od
človeka in prepro-
sti ljudje zakonov
sploh ne morejo
brati niti razumeti

Stran / Page: 2

Doseg / Reach: 57000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 2553 cm²

6 / 8

Stran / Page: 2

Doseg / Reach: 57000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 2553 cm²

7 / 8

Stran / Page: 2

Doseg / Reach: 57000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 2553 cm²

8 / 8

